25.2.2026

Eduskunta
Sivistysvaliokunta
SiV@eduskunta.fi

VNS 12/2025 vp / Asiantuntijapyyntö

Lieksan kaupungin lausunto valtioneuvoston maaseutupoliittisesta selonteosta

Lieksan kaupunki edustaa 10 000 asukkaan seutukaupunkia Pohjois-Karjalassa. Kaupungin pinta-ala on suuri ja kaupungilla on yhteistä rajaa Venäjän kanssa 100 kilometriä. Väestö on keskittynyt Lieksan keskustaajamaan, mutta Lieksassa on myös vireitä kyliä. Lieksassa sijaitsee Suomen neljänneksi suurin järvi Pielinen. Lieksan palvelurakenne on keskittynyt, eli keskeiset julkisen sektorin palvelut sijaitsevat pääasiassa keskustassa. Sivistyspalveluihin kuuluu perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen lisäksi kirjasto, museo, alueellinen musiikkiopisto, kansalaisopisto, lukio, liikuntapaikat, kuten uimahalli ja jäähalli.

Maaseutupoliittisen selonteon tilannekuva ja analyysi muutostekijöistä on tasapainoinen ja Lieksan kaupunki yhtyy selonteon huomioihin. Väestö- ja työpaikkakehitys ja maaseudun rakennemuutosta kuvaavat tilastot sekä ennusteet kertovat koko maan näkökulmasta huolestuttavaa viestiä. Itäisen ja läntisen Suomen entistä voimakkaampi eriytyminen on ei ole toivottava kehityskulku Suomen tulevaisuudelle ja valtioneuvoston tulee selonteon mukaisesti edistää koko maan kehitystä ja tulevaisuuden uskoa.

Kommentit selonteon suosituksiin:

Osaava työvoima (suositus 7)

Lieksan elinkeinot pohjautuvat vahvasti kahdelle alalle: metsäteollisuus ja matkailu. Nämä Lieksan vahvuudet ovat myös sellaiset alat, joiden liiketoimintapotentiaali ei voi siirtyä alueelta pois. Lieksassa ja sen ympäristössä on erittäin paljon talouskäyttöön sopivaa metsävarantoa, miksi useat metsäteollisuuden yritykset ovat sijoittuneet alueelle. Virkistysmetsät ovat myös meidän vahvuutemme: Lieksassa on Suomen tunnetuin kansallismaisema Koli ja myös toinen kansallispuisto Patvinsuo. Sekä metsäteollisuuden että matkailun liiketoiminnan kasvu voi estyä osaavan työvoiman puuttuessa. Nämä alat ovat paikkasidonnaisia, joten Suomen talouden kannalta työntekijöiden eläminen tällä seudulla näiden elinkeinojen tarpeisiin on turvattava. **Ammatillisen koulutuksen rahoitus sekä sen kannustimet kouluttaa myös muualla kuin keskuskaupungeissa on olennaisia metsäteollisuuden ja matkailun tarpeisiin.**

25.2.2026

Peruspalveluverkko (suositukset 10 ja 11)

Selontekokin osoittaa tutkimustietoon viittaamalla, että ihmisten tyytyväisyys elämään ja koettu elämänlaatu on korkeammalla maaseudulla. Samoin viitataan EU:n linjauksiin ”oikeudesta jäädä”. Samaan aikaan julkinen talous on paikoin kunnissa kestokykynsä rajoilla eikä valtionosuudet riitä peruspalvelujen tuottamiseen. Lieksassa taloudellinen tilanne on hyvä ja vakaa. Yksi syy siihen on hyvissä ajoin tehdyt palveluverkkoratkaisut. **Seutukaupunkiperspektiivistä voidaan todeta, että ihmisille on oltava mahdollisuus asua pienissä maaseutumaisissa kaupungeissa. Tällaisiin kaupunkeihin, kuten Lieksa, Sastamala, Viitasaari, Ylivieska ja Imatra voidaan keskittää asukkaiden tarvitsemat palvelut järkevästi. Ne tarjoavat silloin laadukkaat sivistykselliset oikeudet lapsille ja mahdollisuuden harrastaa.** Samalla se tarkoittaa sitä, että aivan pienimpien kuntien asemaa ja kuntarakennetta tulisi tarkastella, koska julkiset varat eivät riitä nykyiseen palveluverkkoon.

Suosituksissa kulttuuri oli jäänyt hyvin pieneen rooliin. Huomionamme, että maaseudulla ylläpidetään, säilytetään ja vaalitaan monia suomalaisen kansanperinteen kulttuurin muotoja. Esimerkiksi karjalainen kulttuuri Kalevalan synnynseuduilla ei säily, jos alueellisilla kulttuuri- ja museotoimijoilla ei ole toimintaedellytyksiä.

Oikeudenmukaisuus ja turvallisuus (suositukset 12, 13 ja 19)

Venäjän laittoman hyökkäyssodan myötä raja on suljettu ja se on monin tavoin vaikuttanut rajaseudun elinkeinoihin. Rajalla vaikutukset ovat kaikkein konkreettisimmat ja suurimmat. Silti näiden vaikutusten korjaavaa rahoitusta jaetaan myös Suomen muihin osiin. **EU-rahoitus tulisi kohdistaa nimenomaan sinne missä vaikutukset elinkeinoihin, ihmisiin ja työllisyyteen ovat kovimmat. Näin vahvistuu myös rajaseudun asukkaiden oikeudenmukaisuuden kokemus.**

Rajaturvallisuuteen ratkaisuksi on tarjottu ennallistettuja soita. Ei voi olla niin, että toisaalla rakennetaan raskasta liikenneinfraa elinvoiman edistämiseksi ja välittömässä rajan läheisyydessä elinvoima taataan suolla. Rajaseudun elinvoimaisuus on Suomen kokonaisturvallisuuden kannalta hyvin olennainen. Elinvoimaisuus ei säily vain kansalaisyhdistyksien toiminnan mahdollistamalla vaan se tarvitsee myös investointeja kiihdyttäviä infrainvestointeja, kuten karjalan radan perusparannusta sekä kantaverkkoja. Näin rajalla asuvat maaseudun ihmiset ja yhteisöt voivat kokea oikeudenmukaisuutta ja tahtoa pitää rajaseutu elinvoimaisena myös jatkossa.

Pirre Seppänen
Kaupunginjohtaja